

Obertilliach, eno izmed izhodišč za vzpone na gore nad izvirov Zilje Foto: Tomaž Hrovat

4 + 1 s turnimi smučmi

Nad izvirov Zilje/Tiroler Gailtal

Besedilo: Tomaž Hrovat

Izvor vsake stvari je beseda in tako sem se primoran pomuditi že pri imenovanju območja, ki ga pokriva pričujoči prispevek. Celotna dolina reke Zilje namreč v nemščini ni enoznačno poimenovana, temveč se loči na več manjših območij.

Od Pustriške doline/Pustertal, po kateri teče Drava, se stranska dolina pod Karnijskimi Alpami imenuje Tiroler Gailtal. To je območje okoli izvira Zilje in proti vzhodu do deželne meje med Vzhodno Tirolsko in Koroško.

Nadaljevanje nizvodno je Lesachtal, in ko se dolina v kraju Kötschach-Mauthen (slov. Kotje-Muta) razširi, zopet dobi ime Ziljska dolina/Gailtal. Zilja se končno izteče v Dravo/Drau pri Beljaku/Villach. Čeprav izvira le nedaleč stran od nje, potuje do sotočja kar 125 kilometrov, na severu zamejena z Ziljskimi, na jugu pa s Karnijskimi Alpami.

Območje nad izvirov Zilje je turnosmučarsko zelo bogato in zanimivo. Med slovenskimi turnimi smučarji so v Karnijskih Alpah verjetno bolj poznani smuki v okolici

Kötschacha (Rauchkofel, Polinik ...) in Hohe Warte/Monte Coglians z juga, prispevek pa vabi na obisk področja na skrajnem zahodu Karnijcev.

Tu sta dva večja zaselka, ki sta izhodišče za naše ture. To sta Kartitsch na zahodu in Obertilliach na vzhodu, ločuje pa ju sedlo Kartitsch na 1500 metrih nadmorske višine. Turistično je to območje dovolj razvito in vsa osnovna infrastruktura, ki jo potrebujemo za nekajdnevni obisk, je na voljo. Ravno tako je na voljo praviloma tudi obilna snežna odeja, ki jo prinesejo južni cikloni. Tako je imel na primer Kartitsch v zimi 2008/2009 kar tri metre snega, ki so ga domačini odstranjevali z vaških cest s pravo pedantnostjo.

V Kartitschu sta poleg vaše vlečnice tudi manjše smučišče St. Oswald in zunanje drsališče. Ime Kartitsch nedvomno izdaja staroslovanski izvor. To so območja skrajno zahodne poselitve starih Slovanov, ki pa so bila zgodovinsko tudi prva germanizirana, tako da so ponekod ostala le zanimiva ledinska imena (na primer Raut, Windischtal ...).

Obertilliach je s svojim zelo slikovito oblikovanim gručastim naseljem in spodaj ležečimi ohranjenimi travniki kot tradicionalnim virom preživetja malce bolj "monden". Premore srednje veliko družinsko smučišče in moderen biatlonski center. Oba kraja sta povezana z izjemno dobro urejenim sistemom tekaških prog.

Turistični razvoj je zmeren in okolju prijazen. Zaradi kvalitet ohranjenosti kulturne krajine spada območje nad izvirov v elitno družino projekta, imenovanega "planinske vasi" oz. Bergsteigerdörfer. V dobi medmrežja je podrobnejše turistične informacije primerneje poiskati na spletu, zato jih na tem mestu ne navajam.

Kako priti do Kartitscha?

Slovenci imamo dve možnosti. Krajša je seveda tista, ki pelje po gornjesavski dolini do Trbiža, nato po lokalni cesti do Ziljske doline in po njej vseskozi po glavni cesti mimo Šmohorja/Hermagor do Kötschacha in dalje v Lesachtal. Varianta je priporočljiva z vidika raziskovanja pokrajine in za tiste, ki varčujejo tudi tako, da se izogibajo

nakupu avstrijske vinjete. Slaba stran te poti – dolgotrajna vožnja. Ovinkasto gorsko cesto po zgornjem porečju Zilje mi je enkrat slikovito opisal neki starejši Beljačan, rekoč: "To je cesta tisočih ovinkov. Nekoč sem se peljal s prijateljem, ki je v avtu večkrat bruhal. Zdaj je cesta precej boljša, ovinkov je nekaj manj. Ampak je še vedno za bruhat." Naj vas ta opis vseeno ne prestraši, tako hudo spet ni in vsaj enkrat jo je brez dvoma vredno prevoziti.

Udobnejša pot je seveda pretežno avtocestna. Skozi karavanški tunel se zapeljemo do Beljaka/Villach in Špitala/Spittal, nato po magistralni cesti do Lienza in naprej proti Silianu. Malo pred Silianom je dobro označen cestni odcep proti Kartitschu, ki ga dosežemo v nekaj serpentinah strmo navzgor z glavne ceste.

Gorske skupine

Ziljska dolina leži na tektonski prelomnici. Podoba okoliških gorstev je že na oko močno raznolika.

Karnijske Alpe z zašiljenimi vrhovi so dosegljive po stranskih ledeniških dolinah v smeri proti jugu. Lega teh dolin nam omogoča turne smuke daleč v pomladne mesece. Gore ne dosejajo tri tisoč metrov, nekatere so zahtevnejše, vendar ne gre za pravo alpsko visokogorje, tudi ledenikov (in razpok) ni.

Ziljske Alpe na severu so kopaste in nezahtevne, primerne za turne smuke po sneženju in v visoki zimi in so ne nazadnje najboljši razglednik na ture v Karnijskih Alpah. Nanje se naslanjajo še Lienški Dolomiti z divjimi južnimi ostenji.

Planinskih koč je kar nekaj, vendar so pozimi neoskrbovane in brez zimskih sob.

Označene poti so zares označene, torej kvalitetno markirane z rdečebelimi markacijami, pogosto pa opremljene tudi z rumenimi kažipotmi na ključnih mestih. Na vrhovih so ne-zgrešljivi križi, ki nam povedo najmanj to, da smo na vrhu.

Izbor turnih smukov

Sem se vračam že leta in ciljev kar ne zmanjka, odpirajo pa se še novi. Paleta ciljev je raznolika. Najprej so tu najlažji (tudi tolažilni v primeru slabih razmer), kot so: Dorfberg, Steinrastl, Golzentipp in Kircher Alm. Vsi so sicer dvatisočaki, a kratki, pregledni in varni pred plazovi. Potem so srednje zahtevni in dobro obiskani zaradi udobnih dostopov: Öfenspitze, Weisser Knoten in Hoher Börsing. In končno je še nekaj zahtevnih,

običajno v zatrepu krnic. Med njimi kraljuje Grosse Kinigat. Zelo čislana sta Reiterkarspitz in sosednji Spitzköfele. Vzpona na oba vrhova sta strmi pomladanski turi, pri čemer vzhodna lega nudi najboljši firn. Podobna tura je na Holbrucker Spitze, le da manj poznana; nekakšen lokalni favorit.

Poleg njih je seveda še kak ducat tur, ki jih boste v nadaljevanju lahko odkrivali sami.

V izbor štirih tur za prilogo sem vključil od vsakega nekaj. Nezahtevni Steinrastl, hišno Öfenspitze, prestižni Kinigat in romantično, samotno Hollbrucker Spitze. Na tem mestu se skriva še rešitev enačbe 4 + 1 iz naslova. Sodobna tržna poteza pač. Enka je dodatna, bonus tura, in sicer pred leti že opisana tura na Reiterkarspitz (PV, 3/2009).

